

Bilaga 7:5 till kommunstyrelsens protokoll den 9 april 2003, § 8

PM 2003 RIV (Dnr 322-12/2003)

Visstidsutbildning vid statliga resurscentra (SOU 2002:106)

Remiss från utbildningsdepartementet

Remisstid 31 mars 2003

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen från utbildningsdepartementet överlämnas och
åberopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet *Visstidsutbildning vid statliga resurscentra (SOU 2002:106)* till Stockholms stad för synpunkter. Sammanfattning redovisas i *bilaga*.

I betänkandet föreslås införande av vistidsutbildning vid de statliga resurscentra för elever med synskada och flerfunktionshinder vid Resurscenter syn i Örebro och för elever med grava tal- och språkstörningar vid Resurscenter tal och språk i Sigtuna. Förslaget om införandet av vistidsutbildning innebär vissa ändringar i förordningar och en tilläggsförordning om vistidsutbildning. Vistidsutbildning innebär att eleven fullgör delar av sin skolgång vid resurscentrat. Utbildningen ska så långt möjligt motsvara undervisningen som eleven skulle ha följt vid hemskolan. Därför måste ett krav för att bli mottagen i vistidsutbildning vara att hemkommunen upprättar ett åtgärdsprogram i samverkan med föräldrar och resurscenter. Huvudman för vistidsutbildningen vid resurscentra föreslås vara Specialpedagogiska institutet. Beslut om mottagande föreslås fattas av Specialpedagogiska institutets styrelse. Beslutet ska kunna överklagas av vårdnadshavare och elev. Vistidsutbildningen är avsedd att omfatta skolpliktiga elever vid grund- och särskola. Ett beslut att ta emot en elev i vistidsutbildning skall avse minst en termin men inte begränsas med maximal tid. I jämförelse med nuvarande förhållanden förslås inga förändringar av kostnaderna för vistidsutbildningen totalt eller för kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden stödjer i princip förslaget.

Mina synpunkter

Jag tillstyrker i princip betänkandet. Jag anser dock att det krävs ett klagörande av vilken status skolorna med vistidsutbildning ska ha. Det bör även tydliggöras vilka resurser som står till elevens förfogande vid vistidsutbildning. I avtalet mellan elevens hemkommun och resurscenter bör tydligt anges vad skolhuvudmannen skall stå för vad

gäller elevens hjälpmedel. Det är också nödvändigt med en översyn av ansvarsfördelningen mellan sjukvårdshuvudmännens habiliteringsansvar och skolhuvudmännens ansvar.

Eftersom visstidsutbildningen är en del av det stöd som hemskola/hemkommun erbjuder eleven, ska åtgärdsprogram upprättas av hemskola/hemkommun i samarbete med föräldrar och resurscenter. Att ett åtgärdsprogram är upprättat skall vara en förutsättning för att eleven skall mottas i visstidsutbildning. I åtgärdsprogrammet skall problemformulering, målsättning för åtgärden samt tänkt tidsplan anges. Åtgärdsprogrammet skall regelbundet följas upp och utvärderas.

Det är önskvärt att den möjlighet som resurscentra innebär kan erbjudas för personer med sådana funktionshinder som idag inte omfattas av denna möjlighet.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen från utbildningsdepartementet överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 13 mars 2003

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande

Som svar på remissen från utbildningsdepartementet anför följande.

Under den förra mandatperioden lades de statliga specialskolorna Hällsboskolan och Ekeskolan ned. Först tillsattes en utredning, FUNKIS-utredningen, som leddes av förra skolministern Ingegerd Wärnersson (s). Den föreslog en nedläggning vilket också, trots starka protester från berörda elever och föräldrar, blev vad den socialdemokratiska regeringen sedan fattade beslut om.

De multihandikappade eleverna har väldigt stora och sinsemellan olika behov av anpassad metodik och undervisningsmiljö. De statliga specialskolorna kunde erbjuda en inlärningsmiljö som de flesta kommunala skolor inte klarar. Vi anser att elever med multihandikapp som vill gå i den egna kommunens skola naturligtvis ska få göra det. Men de statliga specialskolorna måste åter få vara ett alternativ för de elever som eftersöker dem.

Denna statliga utredning är tillsatt för att utreda vad "visstid" betyder. Enligt utredningen ska "visstid" innebära minst en termin och i princip kunna förlängas utan begränsning. Vi ifrågasätter dock att blinda eller synskadade elever med multifunktionshinder bara ska få komma på "visstidsbesök" på ett resurscenter istället för att få gå i en skola. Inskrivna elever ska ha möjlighet att få hela sin utbildning förlagd till dessa specialskolor.

Grundproblemet är att socialdemokratiska politiker utan att vidtala barn och föräldrar bestämt att ansvaret för skolgången för barn med funktionshinder skall organiseras i den egna hemkommunen. Minst tre allvarliga problem uppstår när denna politik genomförs. Ofta finns det bara ett enda barn med dessa svåra handikapp i en kommun vilket innebär att barnen får gå i skolan utan klasskamrater. Det kommer också att vara näst intill omöjligt att finna kompetent personal med erfarenhet av dessa svåra handikapp. Därutöver kommer kostnaderna att bli omfattande både när det gäller personal och hjälpmedel när detta skall införskaffas till oftast ett enda barn.

Att stänga specialskolorna är alltså både omänskligt och ekonomiskt tungande för berörda kommuner. Lösningen på problematiken är att överlåta åt barn och föräldrar att genom egna beslut avgöra vilken skolform som passar just dem. Därför anser vi att en skolpeng införs för denna utsatta grupp.

ÄRENDET

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet *Visstidsutbildning vid statliga resurscentra* (SOU 2002:106) till Stockholms stad för synpunkter.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden.

Utbildningsnämnden beslöt den 27 februari 2003 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen *Visstidsutbildning vid statliga resurscenter* (SOU 2002:106).

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Visstidsutbildningen bedöms endast beröra ett mycket begränsat antal Stockholmselever, endast någon enstaka elev vad gäller resurscentrat för elever med synskada och flerfunktionshinder och som högst 6-8 elever vad gäller resurscentret för elever med grava tal- och språkstörningar. Förvaltningen tillstyrker i princip förslaget som kan innebära att stödet till vissa av dessa elever blir fortsatt väl utbyggt. Men det är viktigt att en särskild förordning om vistidsutbildning införs då utbildningen vid resurscenter skall motsvara utbildningen i grundskola och särskola. För att markera förändringen till det lagda förslaget tillstyrker förvaltningen att namnet Ekeskolan tas tillbaka. Namnet Hällsboskolan är sedan tidigare även förknippat med utbildning för döva/hörselskadade med beteendestörning och bör bytas ut mot något annat. För att inte förvirring ska uppstå bör man dock klargöra dessa skolors status. Det bör tydligt framgå vilka resurser som står till elevens förfogande om man är mottagen i vistidsutbildning.

Ansvar för elev åvilar elevens hemkommun. I enlighet med skollagen, skall skolan upprätta åtgärdsprogram för varje elev som är i behov av särskilt stöd. Eftersom vistidsutbildningen är en del av det stöd som hemskola/hemkommun erbjuder eleven, ska åtgärdsprogram upprättas av hemskola/hemkommun i samarbete med föräldrar och resurscenter. Förvaltningen vill särskilt framhålla att åtgärdsprogrammet skall vara en förutsättning för att eleven skall mottas i vistidsutbildning. I detta åtgärdsprogram ska anges problemformulering, målsättning för åtgärden samt tänkt tidsplan. Åtgärdsprogrammet ska följas upp regelbundet och utvärderas för att eventuellt tjäna som underlag för ny period.

I avtalet mellan elevens hemkommun och resurscenter bör tydligt anges vad skolhuvudmannen ska stå för vad gäller elevens hjälpmedel. Så länge som ingen översyn gjorts inom detta område kan detta åstadkommas genom samverkan med habilitering och ett sammanfogande av åtgärdsprogram och habiliteringsplan där ansvarsfrågan för hjälpmedel regleras enligt gemensam tolkning. En snar översyn av gränsdragningar mellan sjukvårdshuvudmännens habiliteringsansvar och skolhuvudmännens ansvar är nödvändig.

SAMMANFATTNING

Utredarens uppdrag har varit att föreslå vidareutveckling av formerna för de så kallade visstidsplaceringarna vid två statliga resurscenter inom Specialpedagogiska institutet. Dessa är Resurscenter syn Örebro och Resurscenter tal och språk. Uppgiften har bland annat varit att redovisa behovet av rättslig reglering samt lämna förslag till erforderliga författningsbestämmelser. I utredningsdirektiven används uttrycket visstidsplaceringar. Utredaren menar att denna benämning ger associationer till att individen som ett objekt blir ”placerat”. Ordet ”visstidsutbildning” uttrycker bättre det förhållandet att eleven tas emot vid ett resurscenter för att få utbildning under en viss tid.

Elever med synskada och elever med tal- och språkstörning kan tas emot för undervisning vid statliga resurscenter. Närmare reglering av hur undervisningen skall bedrivas vid resurscentren saknas. Utredaren föreslår att en särskild förordning om visstidsutbildning införs. I denna förordning bör de två resurscentren, Resurscenter syn Örebro och Resurscenter tal och språk anges. I förordningen bör också anges att Specialpedagogiska institutet är huvudman för utbildningen vid resurscentren och bland annat skall se till att elevernas skolplikt fullgörs. Skolenheterna vid dessa resurscenter har namn som sedan länge är etablerade och kända och att namnen bör användas och enheterna benämnas som Ekeskolan respektive Hällsboskolan.

Utredaren menar att avgränsningen av funktionshinder bör göras snävare genom att i 10 kap. 3 a § skollagen ange barn och ungdomar med synskada och ytterligare funktionshinder samt barn och ungdomar med grav språkstörning som personkrets. Vidare föreslås att det i 10 kap. 3 a § skollagen regleras att det är skolpliktiga elever, samt elever i grundskolan eller den obligatoriska särskolan som är över skolpliktig ålder, som kan få visstidsutbildning. Frågan om visstidsutbildning på gymnasienivå bör utredas vidare.

Syftet med visstidsutbildning är att eleven efter avslutad utbildning vid resurscenter ska kunna få sin utbildning vid sin hemskola. Därför krävs, såväl innan en visstidsutbildning börjar som under tiden den pågår, ett samarbete mellan hemskolan, andra funktioner i hemkommunen och resurscentret. I åtgärdsprogrammet bör dokumenteras hur detta samarbete skall ske. Upprättandet av åtgärdsprogrammet bör ske i samverkan mellan hemskolan och hemkommunen, eleven och vårdnadshavaren samt resurscentret. Under tiden eleven är i visstidsutbildning bör utvecklingssamtalet vara det forum där gemensam uppföljning och utvärdering sker, med deltagande av såväl resurscenter och föräldrar som hemskolan.

Beslut att ta emot en elev skall fattas av Specialpedagogiska institutet som huvudman för resurscentren. När Specialpedagogiska institutet fattar beslut om visstidsutbildning skall tiden för utbildningen anges. För att eleven skall kunna tillgodogöra sig den nya miljöns förutsättningar och utveckla sin lärandeprocess kan visstidsutbildningen inte vara för kortvarig. Utredaren föreslår att ett beslut att ta emot en elev i visstidsutbildning skall avse minst en termin. Någon maximal tid för visstidsutbildning bör inte införas. För att garantera en rättvis behandling anser utredaren att möjligheten skall finnas för eleven eller dennes företrädare att hos Skolväsendets överklagandenämnd överklaga ett beslut om avslag och få detta prövat av en oberoende instans.

Undervisningen vid visstidsutbildning skall så långt möjligt motsvara den undervisning som eleven skulle ha följt i hemskolan. Ansvaret för den undervisning som sker vid resurscentret ligger på Specialpedagogiska institutet. Utredaren anser att bestämmelserna i olika frågor så långt möjligt skall vara desamma som gäller för skolformen i elevens hemskola och i vissa fall desamma som gäller för specialskolan. De två resurscentren skall kunna ta emot elever från hela landet för visstidsutbildning. Vissa av dessa elever kommer därför att behöva bo utanför det egna hemmet. För elever i specialskolan svarar staten för att eleverna utan extra kostnader får boende och resor. Detsamma bör gälla vid visstidsutbildning.

Tillsynsansvaret över det offentliga skolväsendet och andra utbildningsformer regleras i instruktionen för Statens skolverk. Skolverket bör ha tillsyn över visstidsutbildningen på samma sätt som i det offentliga skolväsendet och utredaren föreslår därför ett tillägg i instruktionen med denna innebörd.

Utredarens förslag innebär inte några förändringar av kostnaderna för en elev i visstidsutbildning, varken när det gäller kostnaderna totalt eller för kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.

De elever som kan bli aktuella för visstidsutbildning har inte sällan behov av habiliteringsinsatser. Det finns i dag generellt sett oklarheter kring gränsdragningen mellan sjukvårdshuvudmännens habiliteringsansvar och skolhuvudmännens ansvar. Utredaren bedömer att frågorna behöver analyseras ur ett övergripande perspektiv i en särskild översyn.